

Ekonomistit

Tarja Heinonen

puh: 010 516 0023

Lauri Uotila

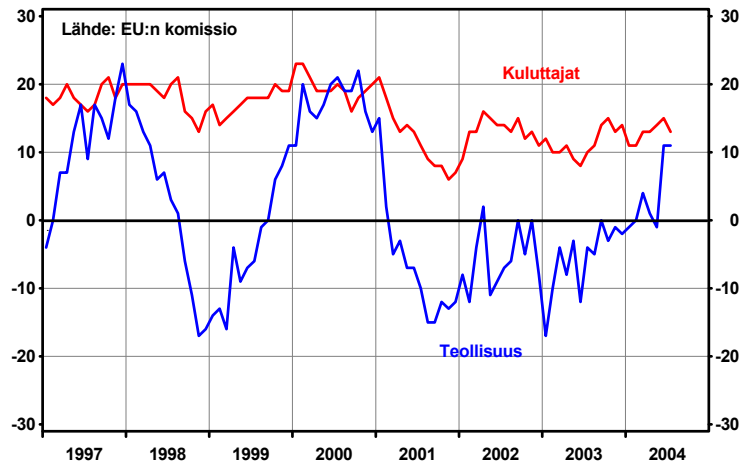
puh: 010 516 0028

12.8.2004

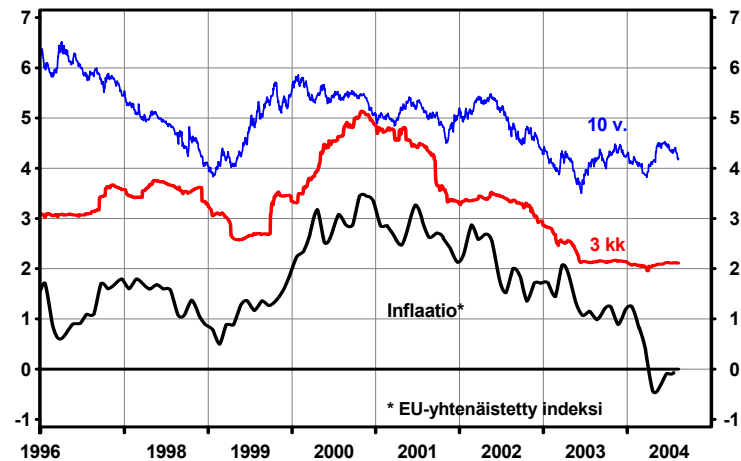
Suhdanteet ja rahoitusmarkkinat

Elokuu 2004

Suomi: Luottamus talouskehitykseen
Luottamusindikaattori, kausitasoitettu

Suomi: Korot ja inflaatio
%

Source: EcoWin

Öljyn korkea hinta puhuttaa

Yhdysvaltain keskuspankki vähensi elokuussa rahapoliittista elvytystä nostamalla ohjauskorjojaan, vaikka öljyn noussut hinta ja työmarkkinoilta saadut odotettua heikommat luvut ovat aiheuttaneet huolta talouskasvun jatkokehityksestä. Keskuspankin arvioiden mukaan kasvun hidastuminen on tilapäistä ja se vakuuttaa jatkavansa punnittuja rahapoliittisia toimia. Kiristystahti kuitenkin lienee verkkainen nykyisissä oloissa. Euroalueella taloutta koskevat luottamusmittarit ovat säilyneet tasoilla, jotka kertovat varovaisuudesta. Palvelusektorin arviot nykytilanteesta ovat kohentuneet.

Yhdysvalloissa työmarkkinoiden koheneminen on hidastunut

Yhdysvalloissa talous kasvoi huhti-kesäkuussa kolmen prosentin vuosivauhtia. Yksityisen kulutuksen laimea, yhden prosentin annualisoitu lisäys selitti kasvun hidastumisen ensimmäiseen vuosineljännekseen verrattuna. Sen sijaan investoinnit lisääntyivät tuntuvasti. Niiden vuositasolle muunnettu kasvu oli lähes yhdeksän prosenttia.

Myös kesäkuiset tiedot yksityisen kulutuksen kehityksestä olivat vaisuja. Etenkin autojen ja muiden kalliiden kestokulutustavaroiden kysyntä vaimeni. Silti kuluttajien luottamus talouteen on Conference Boardin mittarin mukaan noussut kesän aikana. Heinäkuun taso 106,1 oli korkein kahteen vuoteen.

Yksityisen kulutuksen laimeaan kehitykseen on ehkä vaikuttanut osaltaan energian noussut hinta, vaikka öljyn hinta suhteessa käytettävissä oleviin tuloihin onkin säilynyt kohtuullisena takavuosien kriisi-aikoihin verrattuna. Kulutusta voi hidastaa myös työmarkkinatilanne. Uusia työpaikkoja on parin viimeisen kuukauden aikana syntynyt aiempaa vähemmän. Tämä on näkynyt myös tulojen vaimentuneena nousuna.

Keskuspankki uskoo, että talouden hidastunut kasvu on tilapäinen ilmiö. Niinpä se nosti ohjauskorkoa kesäkuun ja elokuun avomarkkinakomitean kokouksissa. Mikäli kuitenkin vielä elokuutakin koskevat talousluvut kertovat kulutuksen laimentumisesta ja työmarkkinoiden tilan heikentymisestä, rahapolitiikan kiristystahti todennäköisesti hidastuu.

Euroalueen kasvunäkymät ovat hieman kohentuneet palvelusektorissa

Euroalueen suhdannekuva on kesän aikana pysynyt kutakuinkin ennallaan. Tarkistetut arviot ensimmäisen vuosineljänneksen bruttokansantuotteen kasvusta olivat samat kuin ennakkotiedoissa. Bruttokansantuote lisääntyi 0,6 % edelliseen vuosineljännekseen verrattuna. Vuoden 2003 tammi-maaliskuuhun verrattuna kasvua kertyi 1,3 %. Koko vuodelle on siis odotettavissa vajaan kahden prosentin BKT-lisäys.

Teollisuustuotanto on loppukevällä ollut verraten ripeässä vuosikasvussa. Toukokuussa teollisuus-

tuotannon määrä oli lähes neljä prosenttia suurempi kuin vuotta aiemmin. Investointitavaroiden tuotanto lisääntyi 5,6 %. Uusia tilauksia on tullut melko ripeään tahtiin vuoden 2003 kevääseen verrattuna. Erityisesti perusmetallin ja metallituotteiden tilaukset ovat lisääntyneet.

Teollisuuden luottamus on pysytellyt lukemassa -4, mutta palvelusektorissa luottamus on parantunut hieman. Palvelusektorin kohentunut luottamus perustuu arvioihin nykytilanteesta pikemmin kuin odotuksiin tulevasta kehityksestä. Vähittäiskaupan huolestuneisuus on hieman vähentynyt, mutta maakoh-taiset erot luottamuksessa ovat pysyneet suurina. Saksassa vähittäiskauppiat näkevät tilanteen edelleen varsin synkkänä, kun taas esim. Ranskassa luottamus on vahvistumassa. Kesäkuussa vähittäiskaupan määrä laski Saksassa, mutta nousi Ranskassa. Koko euroalueella vähittäiskaupan volyyymi oli 1,2 % suurempi kuin vuotta aiemmin.

Kuluttajien luottamus pysyi euroalueella heinäkuussa tasolla -14. Kuluttajat ovat siis edelleen melko varovaisia arvioidessaan suhdannekuva. Varovaisuutta lisännee työmarkkinoiden tila. Kesäkuussa euroalueen työttömyysaste säilyi 9 prosentissa.

Rakennussektorilla ei mene hyvin euroalueella, Luottamusmittari painui heinäkuussa tasolle -17, vaikkakin teollisuuden kapasiteetin keskimääräisen käyttöasteen nousu kolmannella vuosineljänneksellä on hieman rohkaisevaa investointien vähittäisen käynnistymisen näkökulmasta.

Talouskasvun vaimeudesta huolimatta inflaatio on kiihtynyt öljyn kohonneen hinnan vuoksi. Kuluttajahinnat olivat heinäkuun ennakkotietojen mukaan 2,4 % korkeammat kuin vuotta aiemmin. Toteutunut inflaatio on siis nopeampaa kuin Euroopan keskuspankin alle kahden prosentin tavoite keskipitkälle aikavälille. Kuitenkin muut hinnat kuin energia ovat edelleen maltilliset eikä keskuspankilla siten ole kiirettä ohjauskoron nostoon.

Sen sijaan Ison-Britannian keskuspankki todennäköisesti jatkaa rahapolitiikan kiristystä lähikuukausina, sillä se on huolissaan asuntojen hinnannoususta ja yksityinen kulutuksen lisääntymistahdistista.

Tarja Heinonen

Teollisuus on kääntynyt odotettuun nousuun

Vuoden alkukuukausina talouskasvu tukeutui kauppaan ja asuntotuotantoon, mutta viime kuukausina teollisuustuotantokin on alkanut nousta. Yrityskyselyt viittaavat siihen, että teollisuuden piristynyt kehitys jatkuu myös vuoden jälkipuolella. Kotitalouksienkin talousoptimismi on säilynyt korkealla. Työllisten määrä on ollut hieman viime vuotta pienempi. Samalla työvoiman tarjontakin on vähentynyt ja työttömyysaste on ollut jopa hieman alempi kuin vuotta aiemmin. Inflaatio on tänä vuonna ollut pysähdyksissä, mutta loppuvuodelle on odotettavissa hienoista kuluttajahintojen nousua. Ulkomaankaupassa on jatkunut selvä vientitulojen ylijäämä. Valtiontalouskin on säilynyt ylijäämäisenä. Ensi vuonnakin kansantalous kasvaneen kohtuullisesti.

Teollisuustuotanto on vihdoin kohonnut

Teollisuustuotanto polki paikoillaan viime vuonna sekä tämän vuoden ensimmäisellä neljänneksellä. Toisella vuosineljänneksellä tuotantomäärä kohosi selvästi, ja koko alkuvuoden teollisuustuotanto oli jo lähes 3 prosenttia suurempi kuin vuotta aiemmin.

Metsäteollisuuden tuotanto kohosi jo viime vuonna pari prosenttia ja nousu on jatkunut tänä vuonna. Kuluvan vuoden tammi-kesäkuussa metsäteollisuuden tuotantomäärä oli 6 prosenttia suurempi kuin viime vuoden vastaavana aikana. Sekä paperiteollisuuden että puutavaran tuotantomäärät ovat lisääntyneet.

Metsäteollisuusyritysten tuloskehitystä on vaikeutunut eri paperilaatujen maailmanmarkkinahintojen aleneminen. Kuitenkin puutavaran ja sellun hinnat ovat tänä vuonna kohonneet selvästi. Elokuussa sellun dollarimääräiset hinnat olivat jo neljänneksen korkeammat kuin vuotta aiemmin ja euromääräisetkin hinnat lähes viidenneksen korkeammat.

Metalli- eli teknologiateollisuuden tuotanto supistui viime vuonna, mutta kuluva vuosi on osoittanut jo hienoista nousua. Tammi-kesäkuussa metalliteollisuuden tuotantomäärä oli runsaat 2 prosenttia suurempi kuin vuotta aiemmin, kun elektroniikan ja sähkötuotteiden valmistus oli kohonnut runsaat 3 prosenttia ja koko muu metalliteollisuus yhteensä noin prosentin. Koneiden ja laitteiden valmistus on lisääntynyt jopa kymmeneksen, mutta kulkuneuvojen tuotanto on vähentynyt lähes viidenneksen.

Kemianteollisuudessaakin tuotanto on piristynyt viime alkuvuoden jälkeen, ja ensimmäisen vuosipuoliskon tuotantomäärä oli sentään prosentin suurempi kuin viime vuonna. Muussa tehdasteollisuudessa etenkin huonekalujen sekä elintarvikkeiden tuotantomäärät ovat kohonneet.

Teollisuuden näkymät parantuneet selvästi

Alkuvuoden latteuden jälkeen teollisuuden luottamusindeksi on kohonnut selvästi optimismin puolelle. Luottamuksen kohoaminen on näkynyt erityisen hyvinä tuotanto-odotuksina, mutta tilauskannan

kehityksessä on vielä parantamisen varaa, ja valmistustevarastotkin ovat hieman kasvaneet.

Heinäkuinen TT:n neljännesvuosibarometri antoi vahvoja viitteitä siitä, että teollisuus odottaa melko hyvää suhdannekehitystä vuoden jälkipuoliskolla. Yksikään keskeisistä toimialoista ei odota suhdanteiden heikkenemistä. Etenkin viennin odotetaan kasvavan, mutta työllisyydessä ei ole paranemista näköpiirissä. Investoinneissakin on pitkästä aikaa pientä nousua odotettavissa.

Kaupan myyntimäärä vahvassa nousussa

Vähittäiskaupan myyntimäärä on lisääntynyt nopeasti jo usean vuoden ajan. Viime vuonnakin myyntivolyymi kasvoi noin 4 prosenttia. Tämän lisäksi autokauppa (ml. polttoaineet ja huolto) lisäsi myyntiään jopa 17 prosenttia. Tukkukaupan vuosikasvu oli runsaat 3 prosenttia.

Kuluvan vuoden ensimmäisellä puoliskolla vähittäismyynnin nousu on jatkunut vahvana. Tammi-kesäkuussa vähittäismyynnin määrä oli jopa runsaat 5 prosenttia suurempi kuin vuotta aiemmin. Autokaupassa myyntimäärä nousi 13 prosenttia ja tukkukaupassakin jopa 7 prosenttia.

Uusia henkilöautoja on tammi-heinäkuussa merkitty ajoneuvorekisteriin 94 000 kappaletta eli enää prosentin verran enemmän kuin vuosi sitten. Monissa maakunnissa rekisteröinnit ovat jääneet jo viime vuotta pienemmiksi. Erityisesti pakettiautojen rekisteröinnit ovat kasvaneet selvästi, mutta myös kuorma-autojen ja linja-autojen ostot ovat lisääntyneet. Autoalan ennusteryhmä arvioi tänä vuonna yllettävän 145 000 uuteen henkilöautoon, joka on jokseenkin sama määrä kuin viime vuonna ja kaikkien aikojen viidenneksi suurin vuosimyynti Suomessa.

Koko vähittäiskaupan myynnin näkymät tälle vuodelle ovat hyvät. Kotitalouksien reaalitytulot kohoavat selvästi, eikä kuluttajien luottamuksessa ole odotettavissa suuria muutoksia.

Työttömyys suunnilleen ennallaan

Työllisten määrä oli viime vuonna keskimäärin 0,3 prosenttia pienempi kuin vuotta aiemmin. Työvoiman tarjonta oli samana aikana supistunut 0,4 prosenttia. Tehdyt työtunnit supistuivat prosentin verran. Työttömyysaste oli tasan 9 prosenttia eli kymmenyksen alempi kuin kahtena edellisellä vuotena.

Kuluvan vuoden toisella neljänneksellä työllisten määrä oli 0,7 prosenttia pienempi kuin vuotta aiemmin, mutta tehdyt työtunnit olivat kasvaneet pari prosenttia. Työvoiman tarjonta oli supistunut hieman työllisiä enemmän, joten työttömyysaste oli vuodessa alentunut prosenttiyksikön kymmenyksellä. Työvoimaan kuulumattomien työkäisten määrä oli kasvanut vuodessa yli 2 prosenttia, ja erityisesti miesten osuus heistä oli kasvanut. Samalla miesten työttömyysaste oli alentunut, kun taas naisten työttömyysaste oli kohonnut.

Teollisuudessa työskenteli toisella neljänneksellä 470 000 henkilöä eli 11 000 vähemmän kuin vuotta aiemmin. Rakennusalanakin työllisyys supistui muutamalla tuhannella henkilöllä. Samalla monien palvelualojen työllisyys oli kohonnut. Toisen neljänneksen työllisyysaste (15-64-vuotiaat) oli 67,9 prosenttia eli 0,4 prosenttiyksikköä alempi kuin vuotta aiemmin.

Odotamme työttömyysasteen pysyvän koko tänä vuonna jokseenkin viime vuoden lukemissa, jolloin työttömyys olisi paikoillaan jo neljäntenä peräkkäisenä vuotena. Mikäli odotettu talouskasvun hienoinen nopeutuminen toteutuu, voi työttömyys ensi vuonna hieman jo helpottaa.

Inflaatio pysähtynyt tilapäisesti

Viime vuoden keskimääräiset kuluttajahinnat olivat 0,9 korkeammat kuin vuotta aiemmin. Tänä vuonna inflaatio on hidastunut entisestään, ja ajoittain kuluttajahinnat ovat olleet jopa alemmat kuin vuotta aiemmin.

Kuluvan vuoden tammi-kesäkuussa keskimääräiset kuluttajahinnat ovat olleet aavistuksen alemmat kuin vuotta aiemmin. Suurimmista hyödykeryhmistä esimerkiksi asumismenot ovat tänä vuonna kallistuneet vain 0,2 prosenttia, koska asuntolainojen korot ovat alentuneet selvästi. Elintarvikkeiden keskihintojen vuosinousu on helmikuusta alkaen pysytellyt alle prosentissa. Alkoholijuomien ja tupakan keskihinnat ovat maaliskuusta alkaen olleet jopa 12 prosenttia alemmat kuin vuotta aiemmin.

Jatkossa monissa kuluttajainnoissa on nousupaineita. Etenkin öljyn huippuhinnat lisäävät korotuspaineita niin polttonesteisiin kuin matkalippuihinkin. Korotkaan eivät enää laske. Kesäkuinen ennusteemme puolen prosentin inflaatiosta koko kuluvalle vuodelle saattaa osoittautua muutaman kymmenyksen yliarvioivaksi, mutta ensi vuonna inflaatio kohonnee jo normaalimmalle 1-2 prosentin tasolle.

Vienti kasvanut hiljalleen

Tavaraviennin euromääräinen arvo oli tammi-kesäkuussa prosentin verran suurempi kuin vuotta aiemmin. Viennin hinnat olivat kuitenkin alentuneet hieman, joten tavaraviennin volyyymi kasvoi pari prosenttia vuoden ensimmäisellä puoliskolla. Tavaratuonnin arvo oli tammi-kesäkuussa 2 prosenttia suurempi kuin vuotta aiemmin. Tuonnin hinnat olivat kohonneet samaa tahtia, joten tuonnin volyyymi on polkenut paikoillaan.

Kauppataase oli viime vuonna runsaat 11 mrd. euroa ylijäämäinen. Samalla palvelutase oli vajaat 2 miljardia alijäämäinen ja koko vaihtotase 7,4 miljardia ylijäämäinen, mikä oli runsaat 2 miljardia vähemmän kuin edellisellä vuotena.

Kuluvan vuoden tammi-toukokuussa kauppataase oli 4,6 mrd. euroa ylijäämäinen, ja palvelujen ulkomaankauppa oli 0,9 miljardia alijäämäinen. Koko vaihtotaseen ylijäämää kertyi viidessä kuukaudessa 1,9 mrd. euroa eli 0,6 miljardia enemmän kuin viime vuoden vastaavana aikana. Odotamme myös koko vuoden vaihtotaseen ylijäämän lisääntyvän hieman viime vuoteen verrattuna. Ensi vuonnakin voidaan yltää hieman suurempaan ylijäämään.

Valtion tulot kasvaneet menoja nopeammin

Valtion verotulot olivat viime vuonna samat kuin edellisellä vuotena. Tulo- ja varallisuusveron tuotto aleni 6 prosenttia, mutta arvonlisäveroa sekä muita veroja kertyi 4 prosenttia edellisvuotista enemmän. Muut tulot alenivat selvästi, ja kaikkiaan valtion tulot vähenivät prosentin verran.

Valtion menot kasvoivat viime vuonna prosentin. Henkilöstö- ja muut kulutusmenot kohosivat noin 6 prosenttia. Siirtomenot kunnille lisääntyivät selvästi, ja kotitalouksille sekä elinkeinoille ne kasvoivat pari prosenttia. Valtionvelan korkomenot supistuivat kymmeneksen. Tulot olivat vielä pari miljardia euroa menoja suuremmat. Valtion bruttovelka oli viime vuoden lopussa 63,3 mrd. euroa.

Kuluvan vuoden tammi-kesäkuussa valtion kassatulo-ot ovat kasvaneet 4 prosenttia ja kassamenot prosentin. Tulot olivat vielä 1,3 mrd. euroa menoja suuremmat. Valtionvelka oli kesäkuun lopussa 60 mrd. euroa eli runsaat 3 miljardia alempi kuin kuusi kuukautta aiemmin. Jatkossa valtionvelka voi hieman kasvaakin.

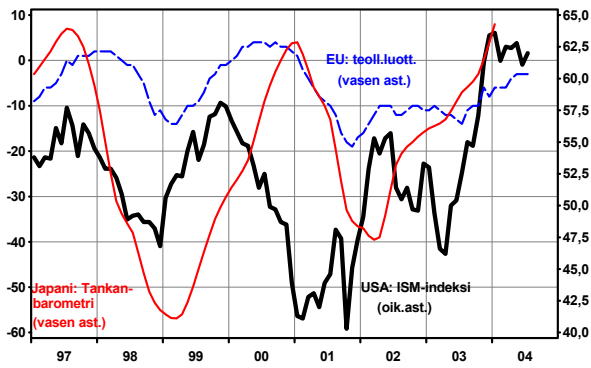
Lauri Uotila

Tässä julkaisussa olevat ennusteluvut on laadittu kesäkuun puolivälissä. Nykytiedonkin valossa ne vaikuttavat ainakin talouden keskeisten kasvulukujen osalta melko ajantasaisilta. Tarkistetun ennusteemme julkaisemme 9.9.2004.

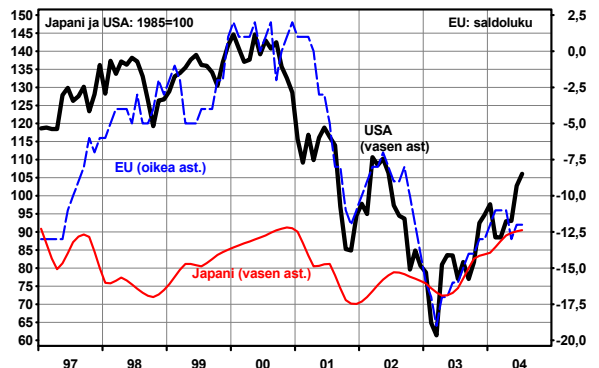
KUVIOITA SUHDANTEISTA MAAILMALLA

Teollisuuden suhdanneodotukset Kausitasoitettu

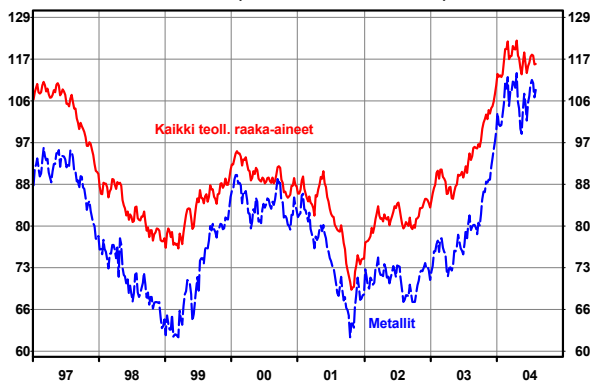
Source: EcoWin

Kuluttajien luottamus Kausitasoitettu

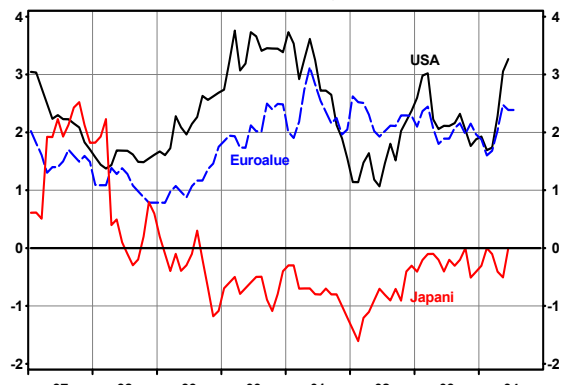
Source: EcoWin

Teollisuuden raaka-aineiden ja metallien hinta 1990=100 (Lähde: The Economist)

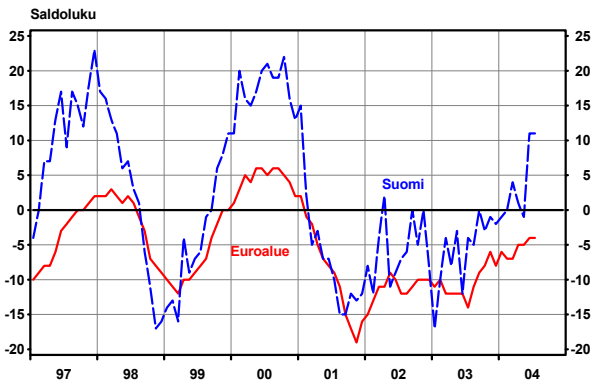

Source: EcoWin

Kuluttajahinnat Vuosimuutos, %

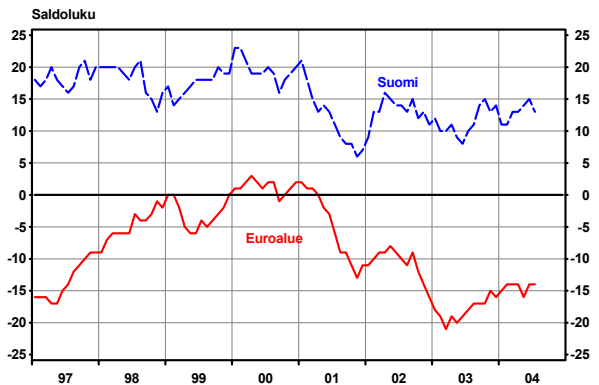

Teollisuuden luottamusindikaattori

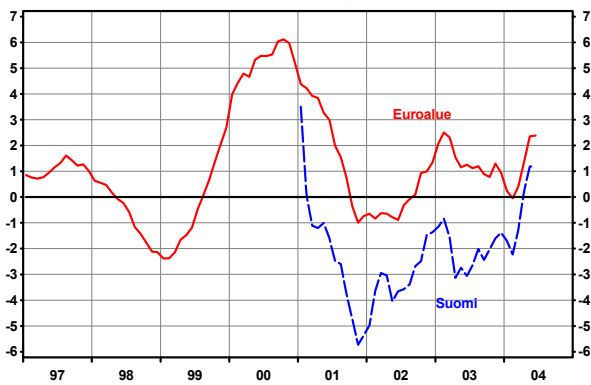
Source: EcoWin

Kuluttajien luottamusindeksi

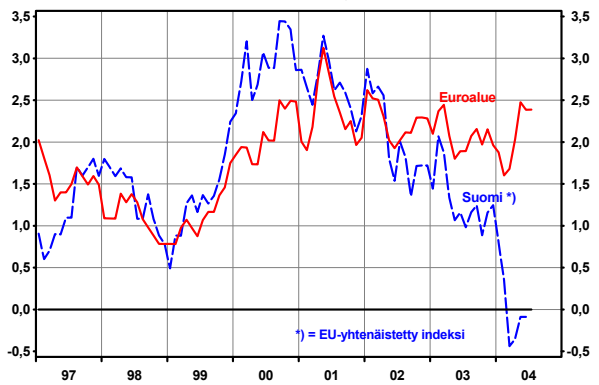
Source: EcoWin

Tuottajahinnat Vuosimuutos, %

Source: EcoWin

Kuluttajahinnat Vuosimuutos, %

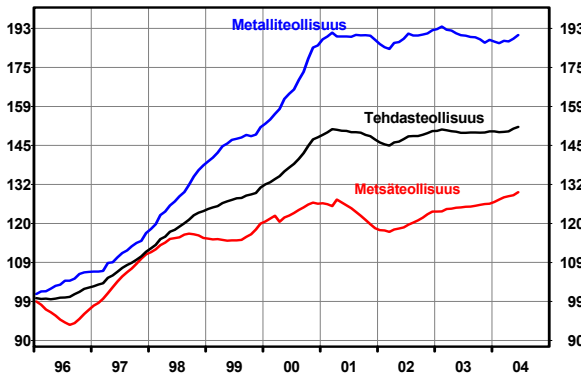

Source: EcoWin

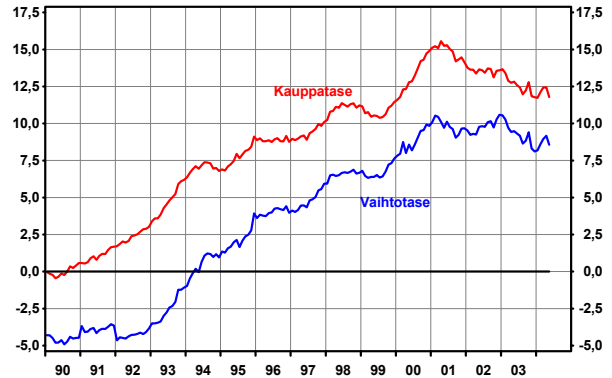
KUVIOITA SUHDANTEISTA SUOMESSA

Tehdasteollisuuden tuotanto
Liukuva vuosisumma, 1995=100

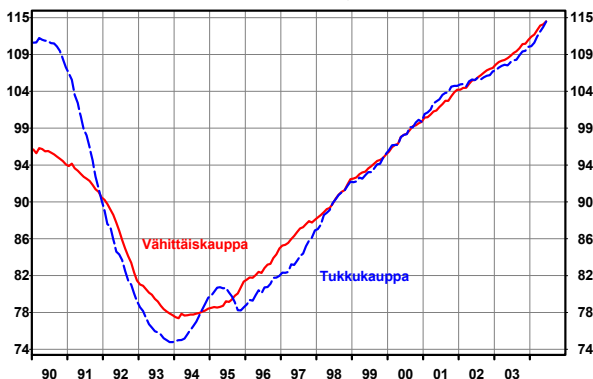
Source: EcoWin

Kauppa- ja vaihtotase
Liukuva vuosisumma, mrd. eur

Source: EcoWin

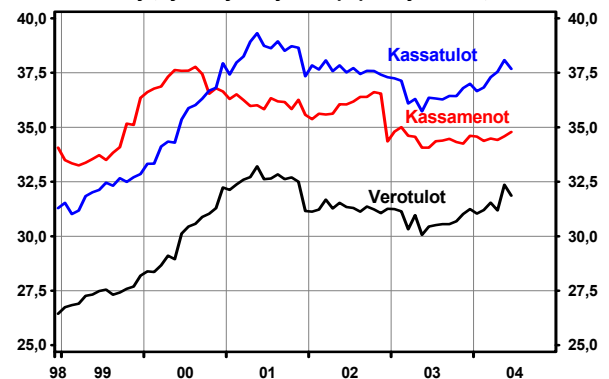
Kaupan myynti
Liukuva vuosisumma, 2000=100

Source: EcoWin

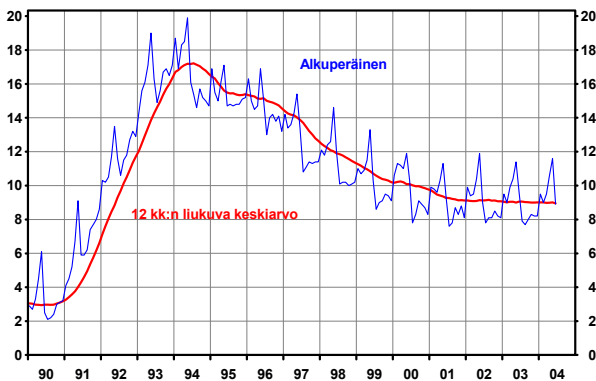
Valtion tulot ja menot

Ilman lainoja, lyhennyksiä ja arvopaperisijoituksia, mrd. eur

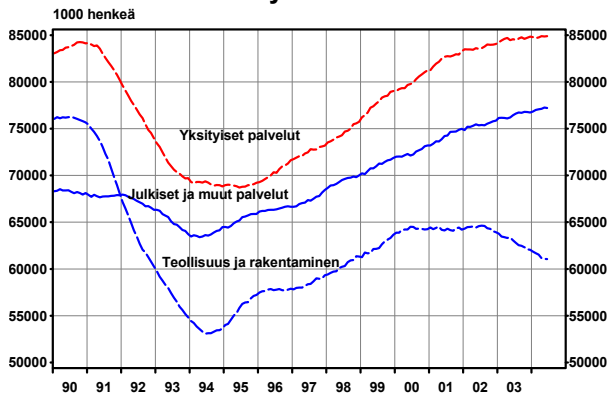
Source: EcoWin

Työttömyysaste
%

Source: EcoWin

Työlliset

Source: EcoWin

KOTIMAISET SUHDANNENÄKYMÄT

Kysyntä ja tarjonta

Määrän muutos, %	2002	2003	2004	2005
BKT	2,3	2,0	2,8	3,1
Tuonti	1,9	2,6	2,0	4,5
Kokonaistarjonta	2,2	2,2	2,6	3,4
Vienti	5,1	1,1	3,0	5,0
Kulutus	2,2	3,5	2,7	2,2
- yksityinen	1,5	4,3	3,2	2,7
- julkinen	3,8	1,6	1,5	1,0
Investoinnit	-3,1	-2,1	2,0	4,5
Varastot*	-0,2	0,4	-0,1	0,0

Mrd. eur	2002	2003	2004	2004
Kauppatase	13,6	11,2	12,5	13,5
Vaihtotase	10,6	7,4	8,4	9,4
Kuluttajahinnat, %**	1,6	0,9	0,5	1,8
Ansiotaso, %**	3,5	4,0	3,6	3,7
Työttömyysaste, %**	9,1	9,0	9,0	8,8

* ml. tilastovirhe, vaikutus bkt:een, %

** vuosikeskiarvo

Ennusteet: Sampo Pankki Oyj / Ekonomistit,

laadittu 06/2004

ENNUSTEVERTAILUA

	Ennuste vuodelle 2004						Ennuste vuodelle 2005					
	Sampo	VM	ETLA	PTT	PT	SP	Sampo	VM	ETLA	PTT	PT	SP
KYSYNTÄ JA TARJONTA												
Määrän muutos, %												
BKT	2.8	2.5	2.9	2.8	3.0	2.6	3.1	2.8	3.1	3.1	3.4	2.6
Tuonti	2.0	2.3	1.4	2.7	3.0	3.9	4.5	3.2	4.3	3.4	3.9	6.4
Vienti	3.0	2.7	2.5	2.9	2.8	4.9	5.0	4.7	4.4	4.1	4.5	5.9
Kulutusmenot	2.7	2.5	2.7	2.6	3.3	..	2.2	1.9	2.7	2.2	2.4	..
- yksityiset	3.2	3.0	3.0	3.0	3.7	2.8	2.7	2.1	3.0	2.5	2.5	2.7
- julkiset	1.5	1.4	2.0	1.5	2.3	1.0	1.0	1.4	1.9	1.5	2.0	0.9
Kiinteät investoinnit	2.0	1.8	2.2	3.3	3.5	1.4	4.5	2.5	4.1	4.5	5.5	2.3
Kokonaiskysyntä	2.6	2.5	2.6	2.8	3.0	2.9	3.4	2.9	3.4	3.1	3.5	3.6

TALouden TASAPAINO

Vaihtotase, mrd. Eur	8.4	7.3	8.8	7.9	7.9	..	9.4	8.3	9.9	8.1	8.8	..
Kuluttajahinnat, %	0.5	0.5	0.4	0.4	0.3	0.1	1.8	1.8	1.7	1.7	1.7	1.5
Ansiotason muutos, %	3.6	3.4	3.4	..	3.3	3.2	3.7	3.5	3.8	..	3.8	3.6
Työttömyysaste, %	9.0	8.8	8.9	8.9	8.9	9.0	8.8	8.5	8.6	8.6	8.7	8.8

Ennustaja:
Sampo Pankki Oyj
Valtiovarainministeriö (VM)
Suomen Pankki (SP)

Julkaistu:
Kesäkuussa 2004
Toukokuussa 2004
Maaliskuussa 2004

Ennustaja:
Elinkeinoelämän tutkimuslaitos (ETLA)
Pellervon taloudellinen tutkimuslaitos (PTT)
Palkansaajien tutkimuslaitos (PT)

Julkaistu:
Kesäkuussa 2004
Huhtikuussa 2004
Maaliskuussa 2004

Tässä katsauksessa on käytetty yleisön saatavilla olevia tietoja.
Keskeiset tilastolähteet ovat: EcoWin, Tilastokeskus, Suomen Pankki ja Tullihallitus.